

Střední
Zdravotnická
Škola
Pardubice

Filosofie a antické představy o světě

Autor: Mgr. Václav Štěpař

Vytvořeno: leden 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

- **Kód DUMu:** VY_6_INOVACE_3.ZSV.19
- **Číslo projektu:** CZ.1.07/1.5.00/34.0851
- **Vytvořeno:** leden 2014
- **Ročník:** 3. ročník – střední zdravotnická škola (RVP-ZA)

Vzdělávací oblast	Společenskovědní vzdělávání
Vzdělávací obor	Základy společenských věd
Tematický okruh	Kulturní antropologie

- Studenti se seznámí se základními směry a myšlenkami středověké filosofie.

Obecný úvod

- doba trvání: od pádu Římské říše (476) do začátku renesance (kolem 1470).
- středověká filosofie pod vlivem křesťanství, které se ve 4. stol. n.l. se prosadilo jako hlavní náboženství římské říše.
- křesťanství se postupem stává základem evropské kultury.
- středověká filosofie vychází z konfliktu antického vidění světa s křesťanským pohledem na svět.
- Středověká filosofie vykládá svět kolem nás prostřednictvím teologických tezí.
- Středověká filosofie se dělí do dvou základních směrů:
  1. období patristiky (2. – 8. století)
  2. období scholastiky (9. – 15. století).

Patristika

- 2. – 8. století.
- období šíření a vývoje křesťanství.
- církevní otec = pater = patristika.
- církevní otcové se snažili položít základy vznikající církve.
- patristika vychází z dogmat, tj. jasných a nezpochybnitelných náboženských tezí.
- staví do konfrontace antiku a křesťanství.
- apologeti – hájili mladé křesťanství proti pomlouvačným obviněním ze strany jinověrců jako dovolenou formu uctívání Boha.
- Patristika značně čerpá z myšlenek Platóna.
- Hlavní představitelé: *Svatý Augustin Aurelius, Justin Mučedník, Klémentes, Origenés.*

Svatý Augustin Aurelius (354–430)

- nejvýznamnější postava patristiky, latinský filozof a teolog.
- syn pohana a bigotní křesťanky.
- **člověk jednotou: paměti, rozumu a vůle.**
- Názorová inspirace Ciceronem a Platónem.
- **čas** nám byl dán Bohem a je pevně spjat s pohybem.
- zabýval se problematikou **spásy**.
- Bůh nám dává jednu jistotu: smrt.
- **vztah člověka k Bohu** – naprostá oddanost, tím, že se mu plně oddáme, tím dojdeme pokoje.
- **trojjedinost Boha**: Otec, Syn a Duch svatý → projevem jednoho Boha.
- dílo: O boží obci, O boží trojici, O učiteli.

Scholastika

- od 9. století.
- z lat. schola = škola.
- školní nauka; scholastikové – byli to učitelé, kteří šířili nové teze a myšlenky.
- ideově čerpá z Bible.
- Prvky mystiky, důraz na rozum.
- To co patristika stanovila teoreticky, scholastika převedla do praxe → nauka vyučována na univerzitách a klášterních školách.
- scholastika se snaží vyřešit vztah mezi teologií a filosofií.
- řeší otázku víry a rozumu.
- vztah **jedinečného a obecného** → myslíme v pojmech, ty nedopovídají skutečnosti, přesto jim rozumíme.

Tomáš Akvinský (1224–1274)

- italský teolog a filosof, svatořečen.
- Člen žebravého řádu dominikánů.
- snažil se najít hranici mezi vírou a rozumem.
- 2 pravdy – **zjevná**(teologická) a **filosofická**(lze dokázat smysly a rozumem).
- **tomismus** = učení na základě myšlenek Tomáše Akvinského, jeden z hlavních myšlenkových proudů středověku.
- vytvořil Encyklopedii středověku.
- dokonale znal Korán.
- věřil, že existuje pouze jeden Bůh, akorát má různá jména.
- 4 přirozené ctnosti – moudrost, uměřenost, statečnost a **SPRAVEDLNOST**.

5 důkazů Boha podle Akvinského:

1. **Existence pohybu** – není možné, aby se předmět pohyboval sám od sebe, jednou musí skončit – 1. impuls Bůh = 1. hybatel.
  2. **Kauzální důkaz** – veškeré dění je řetěz příčin a účinků – musí být 1 příčina.
  3. **Vše je nahodilé** – ale nahodilost musí mít určitou nutnost.
  4. **Různé stupně skutečnosti** – nejdůležitější je Bůh.
  5. **Teologický důkaz** – celý vesmír je uspořádán účelně – Bohem.
- existuje dvojitý svět → **přirozený**: svět našich smyslů
→ **nadpřirozený**: svět Boha

Ověření

1. Které dva myšlenkové proudy formovaly středověkou filosofii?
2. Vysvětlete myšlenky Aurelia?
3. Čím se zabývá scholastika?
4. Co je to tomismus?
5. Jak Tomáš Akvinský dokládá existenci Boha?

Prameny a zdroje

slide č. 5

http://cs.wikipedia.org/wiki/Svat%C3%BD_Augustin#mediaviewer/Soubor:Simone_Martini_003.jpg

slide č. 7

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6c/Saint_Thomas_Aquinas.jpg

- STÖRIG, Hans Joachim. Malé dějiny filosofie. 7., přeprac. a rozš. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000. 630 s. ISBN 80-7192-500-2.
- HEJNA, Dalibor. Kapitoly z dějin filosofie I. Vyd. 1. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2013. 218 s. Kombinovaná studia pro učitele. ISBN 978-80-7372-994-3.

DĚKUJI ZA POZORNOST.